

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені А. С. МАКАРЕНКА

Кваліфікаційна наукова
праця на правах рукопису

ЛУ ШУО

УДК: 373.018.54.015.31:78](045)

ДИСЕРТАЦІЯ
РОЗВИТОК МУЗИЧНО-ЕСТЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ШКОЛЯРІВ
В УМОВАХ ДМШ

01 – освіта/педагогіка

014 – Середня освіта (Музичне мистецтво)

Подається на здобуття наукового ступеня доктора філософії

Дисертація містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

_____Лу Шуо

Науковий керівник: кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри хореографії та спортивних дисциплін **Ткаченко Ірина Олександрівна**

Суми – 2025

АНОТАЦІЯ

Лу Шуо. Розвиток музично-естетичної культури школярів в умовах ДМШ. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 01 – освіта/педагогіка, зі спеціальності 014 – Середня освіта (Музичне мистецтво). – Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка, Суми, 2025.

У дисертації представлено результати дослідження процесу розвитку музично-естетичної культури школярів в умовах дитячої музичної школи.

У роботі запропоновано інтерпретацію змісту понять «розвиток», «культура», «музична культура», «музично-естетична культура», «музичне сприйняття», «творчість». З'ясовано, що на сучасному етапі додаткова музична освіта володіє значними ресурсами щодо вирішення виховних та освітніх завдань підростаючого покоління, зокрема проблем гармонійного, різнобічного розвитку особистості, залучення дітей та підлітків до традиційних цінностей вітчизняної та світової культурної спадщини. У цьому контексті дитячі музичні школи та дитячі школи мистецтв, як найважливіші ланки позашкільної освіти, прагнуть забезпечити якомога повніший розвиток особистості, в тому числі музично-естетичний, вільний вибір дітьми видів художньо-творчої діяльності та різноманітність запропонованих форм, методів та практик.

З метою уникнення наукових розбіжностей щодо тлумачення ключового поняття, в роботі запропоновано його авторське визначення. *Музично-естетична культура школяра – це ціннісне, цілісне утворення, що включає: цілеспрямоване музично-естетичне сприйняття, вмотивований музичний смак, музичну грамотність, вироблену в процесі застосування спеціальних музичних способів і прийомів, музикальність як результат музичної діяльності.*

Розроблено структуру музично-естетичної культури учнів дитячої музичної школи у єдності мотиваційно-цільового, змістовного, операційного компонентів. Визначено, що *мотиваційно-цільовий компонент* визначається естетичними потребами та інтересами особистості, які проявляються в її інтересі

до естетичних цінностей, у здатності здійснювати діяльність відповідно до законів краси. Естетичний інтерес виявляється в специфічному ставленні людини до навколишнього світу, що виявляється в активній спрямованості суб'єкта на естетичний об'єкт і в різних видах творчої діяльності залежно від соціально-естетичного досвіду. *Змістовний компонент* проявляється через естетичний досвід, інтелектуальний розвиток, естетичні погляди та уявлення. Виявлено, що естетичний розвиток особистості залежить від її мистецької освіти, широти інтересів у сфері мистецтва, глибини розуміння та розвиненості здатності адекватно оцінювати мистецькі твори. *Операційний компонент* пов'язаний із музично-естетичним сприйняттям і музикальністю, здатністю емоційно занурюватися в уявний світ мистецтва та вести з ним діалог, здатністю до трансценденції, естетичного сприйняття та естетичної насолоди; уміннями систематизувати й узагальнювати раніше засвоєні знання та способи дій; уміннями, пов'язаними з пошуком оригінального (нестандартного) рішення; діями зі створення нового.

Доведено, що процес розвитку музично-естетичної культури школярів в умовах дитячої музичної школи забезпечують наступні принципи: культурологічної інтеграції, результативності, забезпечення єдності чуттєвого та раціонального пізнання, активізації творчого ставлення дитини до дійсності та мистецтва, створення художньо-творчого середовища, позитивності, культурно-естетичного діалогу. Принцип *культурної інтеграції* має багатовекторне значення для процесу формування естетичної культури школярів. Він стосується змісту процесу і диктує вимогу враховувати всі необхідні шляхи набуття естетичної культури в контексті інтеграції музичного мистецтва та додаткової музичної освіти, поєднуючи завдання освіти, виховання та розвитку в цілісному педагогічному процесі. Принцип *результативності* процесу розвитку музично-естетичної культури вимагає забезпечення позитивного результату в педагогічному процесі, який відповідає основним характеристикам естетичної культури учня, що трактується як здатність сприймати, відчувати (переживати), розуміти і створювати естетичний образ. Принцип *забезпечення єдності*

чуттєвого та раціонального пізнання ґрунтується на припущенні, що образно-естетичне відображення дійсності, яке є основою формування естетичної культури, базується на зв'язку абстрактного мислення з практикою чуттєвого досвіду і забезпечує процес роботи з естетичними образами, що несуть смислове навантаження. Цей принцип ґрунтується на одному з ключових положень теорії когнітивного розвитку про те, що когнітивний розвиток передбачає інтеріоризацію (засвоєння) і перетворення зовнішніх суспільних відносин. Принцип *активізації творчого ставлення дитини до дійсності та мистецтва* ґрунтується на положенні про духовно-практичний характер художньо-естетичної діяльності людини. Згідно з цим положенням, творче ставлення до світу передбачає наявність у людини навичок і вмінь втілювати результати естетичної суб'єктивізації в певних матеріалах. В основі принципу *створення художньо-творчого середовища* в закладі додаткової музичної освіти лежить естетична установка на те, що проблема творчості, її сутності та реалізації вирішується в певному соціальному контексті і конкретних умовах. У випадку з додатковою музичною освітою, для дітей шкільного віку таким соціальним контекстом є сприятливе для творчості художнє середовище в дитячій музичній школі. Принцип *позитивності* ґрунтується на положеннях особистісно-орієнтованого підходу до освіти, який обґрунтовує діалог як основний метод педагогічної взаємодії. У нашому дослідженні педагогічний діалог набуває характеру культурно-естетичного діалогу і є інтерсуб'єктивним обміном знаннями, почуттями і переживаннями, способами художньо-естетичної діяльності, естетичними смислами, тобто естетичним досвідом.

Доведено, що до методів, необхідних для ефективного процесу розвитку музично-естетичної культури школярів в умовах ДМШ належать: загальнопедагогічні; спеціальні; додаткові. Загальнопедагогічні методи: *словесний метод* слугує лише підтримкою, доповненням, на індивідуальних заняттях найчастіше використовується для створення образно-психологічного настрою перед виконанням. *Евристичний метод* – це система правил, що регламентують підготовку навчального матеріалу та проведення евристичної

бесіди з розв'язанням пізнавальних проблем, що ґрунтується на принципах навчання. *Репродуктивний метод* належить до традиційного типу організаційної культури – історично першого типу навчання, здійснюваного за формулою «роби як я» і пов'язаного з репродукцією, відтворенням зразків поведінки. Особливість *дослідницького методу* полягає в поступовому переході від імітації наукового дослідження до справді наукового або науково-практичного дослідження. *Наочний метод* трансформується у візуально-слуховий і використовується в роботі з навчальними посібниками для збагачення слухового сприйняття, а також для ознайомлення учнів з концертними записами різних виконавців. *Метод навмисної помилки* використовується з метою перевірки рівня уваги учня та розвитку критичного мислення. Мета *методу «лінії горизонту»* – довести до учнів тезу про неосяжність людського пізнання: прищепити їм думку про те, що неможна зупинитися на вже досягнутому.

Спеціальні методи музичного виховання. *Метод спостереження за музикою, а не навчання їй.* Спостереження музики призводить насамперед до загострення слухових вражень і, як наслідок, до збагачення нашого життєвого досвіду і наших знань про світ через слух. Суть методу *співпереживання музики* ґрунтується на тому, що естетичне сприйняття життєвих явищ завжди індивідуальне і вибіркоче. Воно базується на емоційному відгуку на красу. Для того, щоб навчання носило розвиваючий характер, вчитель повинен використовувати узагальнені способи дій, які є основою конкретних методичних прийомів. Основна мета *методу художнього музичного узагальнення* полягає в активізації музичного і життєвого досвіду учня, музичних знань і вмінь, які необхідні для подальшого засвоєння суті обговорюваної теми. *Метод роздумів про музику* полягає в тому, щоб вирішення нових питань відбувалося у формі коротких бесід між учителем і учнями. *Метод емоційної драматургії* вимагає від учителя вміння співвіднести план уроку, що пропонується у програмі, з конкретними умовами навчання, намітити його певну «емоційну драматургію», пов'язану з різними видами музичної діяльності. *Метод інтонаційно-стильового розуміння музики та моделювання художньо-творчого процесу* має,

по-перше, забезпечувати репрезентацію різних пластів музичної культури у змісті уроків в інтонаційно-образних зіставленнях епохальних, національних, індивідуальних стилів; по-друге, сприяти виявленню традицій і новаторства, виявленню спадкоємності у розвитку мистецтва від нових внесків у художню сферу; по-третє, у сукупності методів і прийомів, формувати цілісність сприйняття музики учнем, охоплюючи різні аспекти музично-інтонаційного та слухового досвіду. *Метод моделювання художньо-творчого процесу* спрямований на розвиток творчого потенціалу дитини, реалізацію самостійного творчого вибору, коли учень, спираючись на музичний досвід та уяву, фантазію, інтонацію, сам складає, трансформує, відбирає, створює, інтерпретує. Сутність *методу контрастного порівняння* полягає у порівнянні контрастних творів одного жанру, п'єс з однаковими назвами, контрастних творів у межах одного настрою (визначення відтінків), інтонацій музики і мови, різних інтерпретацій одного твору. *Метод парного сприйняття* полягає в тому, що до кожного складного для слухання класичного твору підбирається проста музична п'єса з близьким настроєм, з дітьми ретельно розбирається її зміст, і коли вони усвідомлять настрій п'єси, лише тоді пропонується для прослуховування «серйозний» твір. Застосування *методу імпровізації* розширює кругозір учня і дає йому альтернативу для подальшого музичного розвитку. *Метод створення композицій* спрямований на поєднання різних форм спілкування учнів з музикою у виконанні одного твору. *Метод художнього контексту* спрямований на розвиток музичної культури учнів шляхом «виходу» за межі музики (звернення до суміжних видів мистецтва, історії, навколишнього середовища, певних життєвих ситуацій тощо).

Додаткові методи. *Метод перехресного прослуховування* – за своїм змістом цей метод схожий на метод парного сприйняття, з тією різницею, що вчитель зосереджується не на поєднанні простого і складного музичного матеріалу, а на поєднанні улюбленої музики учня, яку він слухає свідомо і щодня, з музикою, що виконується на уроці. Мета *методу музичної доступності* полягає в тому, щоб донести класичну музику до слабо мотивованих учнів, які,

як правило, мало цікавляться музичним мистецтвом. *Метод музичного супроводу* є різновидом методу імпровізації. Якщо учень має базові навички імпровізації або хоча б знає кілька акордів та їх послідовності, можна запропонувати йому в якості додаткової вправи придумати власний музичний супровід до будь-якого відеоряду на уроці. *Метод інтеграції в музичне середовище* допомагає учневі активно вивчати музику, до якої він має особливий інтерес. Мета *методу музичної актуалізації* полягає в тому, щоб спонукати учня до відкриття спадкоємності музичного мистецтва, в даному випадку через аналіз історії музики.

Визначено педагогічні умови, які покликані сприяти ефективному процесу розвитку музично-естетичної культури школярів в умовах ДМШ: мотивація школярів на оволодіння музично-естетичною культурою як пріоритетною якістю майбутнього музиканта; застосування інтерактивних форм і методів розвитку музично-естетичної культури школярів в умовах ДМШ; застосування технології «створення ситуації успіху» в навчально-виховному середовищі ДМШ.

Обрання першої педагогічної умови пов'язане з усвідомленням того факту, що мотивація школярів на оволодіння музично-естетичною культурою як пріоритетною якістю майбутнього музиканта викликає інтерес до досліджуваного феномену, музично-естетична культура набуває позитивного значення для учнів, викликає потребу в оволодінні цією характеристикою.

Друга педагогічна умова базується на тому, що уміле використання не тільки традиційних, перевірених методів, а й нових, цікавих форм організації уроків та музичної діяльності є потужним стимулом для пробудження пізнавальної активності дітей та підвищення їхнього інтересу до навчання в цілому. Їх систематичне використання підвищує мотивацію до навчання та учіння, розширює діапазон специфічних знань у музичній галузі та вдосконалює необхідні практичні навички.

Створення ситуації успіху в нашому дослідженні – це спеціально організована, цілеспрямована та продумана стратегія і тактика педагога, поєднання необхідних засобів, які дають можливість учням відчувати радість від

своєї праці, щастя від своїх навчальних досягнень, пробуджують почуття власної гідності. Це стає джерелом внутрішньої сили школяра, яке створює енергію для подолання труднощів і бажання вчитися, стає сильною мотивацією для активної роботи і сприяє розвитку гідності учня.

У процесі реалізації означених педагогічних умов було використано: *форми*: курс «Світ музики»; music-art-проекти; творчі дебати; музично-історичні реконструкції; музичні брейн-ринги; квести; *засоби*: технічне обладнання (комп'ютери, презентаційне устаткування), навчально-методичний комплекс (підбір необхідної літератури, репродукцій, аудіо- та відеотека, навчально-методичні посібники, навчально-тематичний план курсу «Світ музики», ведення «Зошиту успіху».

Розроблено схематичну модель означеного процесу, яка включає блоки (цільовий, методологічний, організаційно-процесуальний, результативний); принципи, компоненти та критерії досліджуваного об'єкту, педагогічні умови, методи, форми та засоби реалізації, спрямовані на досягнення поставленої мети та взаємозв'язки між ними.

Експериментальне дослідження розвитку музично-естетичної культури школярів в умовах дитячої музичної школи здійснювалося в умовах констатувального та формувального експериментів. Для проведення констатувального експерименту з використанням методу теоретичного моделювання було розроблено критеріальний апарат, що складається з наступних критеріїв та показників: *вольовий* (розуміння сутності прекрасного, мистецтва, художньої творчості; наявність різносторонніх музичних інтересів і потреб, в тому числі індивідуальних уподобань; прагнення до розвитку музично-естетичної та загальної культури); *пізнавальний* (знання головних фактів історії вітчизняного та зарубіжного музичного мистецтва; інформованість про помітні явища сучасного музичного мистецтва; участь в художньо-творчій діяльності); *конативний* (емоційний відгук на естетичні сторони життя, мистецтво; естетична емпатія; розвиненість основних форм естетичної свідомості (почуттів, смаків, ідеалів, потреб)). Визначено рівні розвитку музично-естетичної культури

школярів: високий (креативний); достатній (репродуктивно-активний); середній (пошуковий); низький (наслідувальний).

Введення в навчально-виховний процес ДМШ формувального експерименту, з подальшою кількісною та якісною обробкою його результатів дали змогу підтвердити ефективність запропонованої експериментальної методики з розвитку музично-естетичної культури школярів в умовах дитячої музичної школи.

Отже, вперше в українській педагогічній науці здійснено цілісне дослідження розвитку музично-естетичної культури школярів в умовах дитячої музичної школи, а саме: виявлено стан розробленості досліджуваної проблеми; розроблено структуру музично-естетичної культури у єдності мотиваційно-цільового, змістовного, операційного компонентів; обґрунтовано методику формування досліджуваного цілісного утворення у складі принципів, методів, педагогічних умов, форм та засобів. Здійснена експериментальна перевірка ефективності запропонованої методики розвитку музично-естетичної культури школярів в умовах дитячої музичної школи.

Ключові слова: розвиток, культура, музична культура, музично-естетична культура, музичне сприйняття, творчість, учні дитячої музичної школи, заклади позашкільної музичної освіти.

Список публікацій здобувача

Статті у наукових фахових виданнях України

1. Lu Suo. Pedagogical conditions for the development of pupils' musical and aesthetic culture. *Перспективи та інновації науки. Серія «Педагогіка»*. 2024. Вип. №5(39). С. 18–29.
2. Lu Suo. Principles of development of musical and aesthetic culture of schoolchildren in the conditions of children's music school. *Перспективи та інновації науки. Серія «Педагогіка»*. 2024. Вип. №4(38). С. 27–35.
3. Lu Suo. Application of interactive forms and methods in the process of development of musical and aesthetic culture of schoolchildren in the conditions

of children's music school. *Наукові інновації та передові технології. Серія «Педагогіка»*. 2024. Вип. №5(33). С. 961–969.

Стаття у закордонному виданні

4. Lu Suo. Musical and aesthetic education: content and essence of basic concepts. *Modern engineering and innovative technologies*. Issue 31 / Part 3. P. 71–75.

Опубліковані праці апробаційного характеру

5. Лу Шуо. Місце та роль музичного мистецтва у процесі розвитку музично-естетичної культури школярів в умовах ДМШ. *Стан, проблеми та перспективи розвитку науки, освіти та технологій: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (Ізмаїл, 20 лютого 2024 р.)*. Ізмаїл, 2024. С. 26–28.
6. Lu Suo. Structural components of musical and aesthetic culture of school children. *Scientific Collection «InterConf», (190): with the Proceedings of the 7th International Scientific and Practical Conference «Recent Scientific Investigation» (February 26-28, 2024; Oslo, Norway)*. Oslo, 2024. P. 51–57.
7. Lu Suo. Special methods of development of musical and aesthetic culture of schoolchildren in the conditions of children's music school. *Проблеми музичного виконавства в умовах сучасної мистецької освіти: збірник тез доповідей V міжнародної науково-практичної конференції (Умань, 2024 р.)*. Умань, 2024. С. 106–111.

ABSTRACT

Lu Suo. Development of musical and aesthetic culture of schoolchildren in children's music schools conditions. – Qualified scientific work on the rights of the manuscript.

Dissertation for the Doctor of Philosophy degree in knowledge 01 – Education/Pedagogy, specialty 014 – Secondary Education (Musical Arts). – Sumy A.S. Makarenko state pedagogical university, Sumy, 2025.

The dissertation presents the results of a study on the process of developing the musical and aesthetic culture of schoolchildren in the conditions of a children's music school.

The work proposes an interpretation of the concepts of «development», «culture», «musical culture», musical-aesthetic culture», «musical perception» and «creativity». It is clarified that at the present stage, additional music education has significant resources for solving educational tasks of the younger generation, particularly in terms of harmonious, versatile personality development, involving children and adolescents in the traditional values of national and world cultural heritage. In this context, children's music schools and children's art schools, as the most important components of extracurricular education, seek to ensure the fullest possible development of personality, including musical-aesthetic, free choice by children of types of artistic-creative activity, and diversity of offered forms, methods, and practices.

To avoid scientific discrepancies regarding the interpretation of the key concept, the work proposes its authorial definition. *The musical-aesthetic culture of a schoolchild is a valuable, integral formation that includes: purposeful musical-aesthetic perception, motivated musical taste, musical literacy developed through the application of special musical methods and techniques, and musicality as a result of musical activity.*

The structure of the musical-aesthetic culture of students in a children's music school has been developed, integrating motivational-goal, content, and operational components. It is determined that the *motivational-goal component* is defined by the aesthetic needs and interests of the individual, manifested in their interest in aesthetic values and the ability to engage in activity according to the laws of beauty. Aesthetic interest is revealed in the specific attitude of the individual to the surrounding world, manifested in the active focus of the subject on the aesthetic object and in various forms of creative activity depending on socio-aesthetic experience.

The *content component* is manifested through aesthetic experience, intellectual development, aesthetic views, and perceptions. It is found that the aesthetic

development of the individual depends on their artistic education, breadth of interests in the field of art, depth of understanding, and the development of the ability to adequately evaluate artistic works.

The *operational component* is related to musical-aesthetic perception and musicality, the ability to emotionally immerse oneself in the imaginary world of art and engage in dialogue with it, the ability for transcendence, aesthetic perception, and aesthetic enjoyment; the ability to systematize and generalize previously acquired knowledge and methods of action; skills associated with finding original (non-standard) solutions; actions involving the creation of something new.

It has been demonstrated that the process of developing the musical-aesthetic culture of schoolchildren in the conditions of a children's music school is ensured by the following principles: cultural integration, effectiveness, ensuring the unity of sensory and rational cognition, activation of the child's creative attitude towards reality and art, creation of an artistic-creative environment, positivity, and cultural-aesthetic dialogue. The principle of *cultural integration* has multidirectional significance for the process of forming the aesthetic culture of schoolchildren. It relates to the content of the process and dictates the requirement to consider all necessary ways of acquiring aesthetic culture in the context of integrating musical art and additional music education, combining the tasks of education, upbringing, and development in a holistic pedagogical process. The principle of *effectiveness* of the process of developing musical-aesthetic culture demands ensuring a positive result in the pedagogical process, which corresponds to the main characteristics of the student's aesthetic culture, interpreted as the ability to perceive, feel (experience), understand, and create aesthetic images. The principle of *ensuring the unity of sensory and rational cognition* is based on the assumption that the imaginative-aesthetic reflection of reality, which is the basis for forming aesthetic culture, is based on the connection of abstract thinking with the practice of sensory experience and ensures the process of working with aesthetic images that carry meaningful content. This principle is based on one of the key tenets of cognitive development theory that cognitive development involves the internalization (internal adoption) and transformation of external social relations. The

principle of *activating the child's creative attitude towards reality and art* is based on the premise of the spiritual-practical nature of human artistic-aesthetic activity. According to this premise, a creative attitude towards the world implies the presence of skills and abilities in a person to embody the results of aesthetic subjectivity in certain materials. The principle of creating an artistic-creative environment in an institution of additional music education is based on the aesthetic orientation that the problem of creativity, its essence, and realization are solved in a specific social context and under specific conditions. In the case of additional music education, for school-aged children, such a social context is a conducive artistic environment in a children's music school. The principle of *positivity* is based on the principles of a person-centered approach to education, which justifies dialogue as the primary method of pedagogical interaction. In our research, pedagogical dialogue takes on the character of a cultural-aesthetic dialogue and is an intersubjective exchange of knowledge, feelings, experiences, methods of artistic-aesthetic activity, aesthetic meanings, i.e., aesthetic experience.

It has been proven that among the methods necessary for the effective process of developing the musical-aesthetic culture of schoolchildren in the conditions of a children's music school are: general pedagogical methods, special methods, and additional methods.

General pedagogical methods: Verbal method serves mainly as support and supplementation, most often used in individual lessons to create an imaginative-psychological mood before performance. Heuristic method is a system of rules regulating the preparation of educational material and conducting heuristic discussions aimed at solving cognitive problems, based on the principles of teaching. Reproductive method belongs to the traditional type of organizational culture – historically the first type of teaching, carried out according to the formula «do as I do» and associated with reproduction, replication of behavioral patterns. The peculiarity of the research method lies in the gradual transition from imitation of scientific research to truly scientific or scientific-practical research. Visual method is transformed into visual-auditory and is used in working with textbooks to enrich auditory perception, as well as to familiarize

students with concert recordings of various performers. The method of deliberate mistake is used to test the student's level of attention and develop critical thinking. The goal of the «horizon line» method is to convey to students the thesis of the unattainability of human knowledge: to instill in them the idea that one cannot stop at what has already been achieved.

Special methods of musical education include: method of observing music, rather than teaching it. Observing music primarily leads to sharpening auditory impressions and, as a result, enriching our life experience and knowledge of the world through hearing. The essence of the method of empathizing with music is based on the fact that aesthetic perception of life phenomena is always individual and selective. It is based on an emotional response to beauty. For teaching to be developmental, the teacher must use generalized methods of action, which form the basis of specific methodological techniques. The main goal of the method of artistic musical generalization is to activate the student's musical and life experience, musical knowledge, and skills necessary for further mastering the essence of the discussed topic. Method of reflection on music involves resolving new questions through short discussions between the teacher and students. Method of emotional dramaturgy requires the teacher to correlate the lesson plan proposed in the program with the specific conditions of teaching, outlining its specific «emotional dramaturgy» related to various types of musical activities. The method of intonational-stylistic understanding of music and modeling the artistic-creative process aims, firstly, to represent various layers of musical culture in the content of lessons through intonational-imagistic comparisons of epochal, national, and individual styles. Secondly, it promotes the identification of traditions and innovation, revealing the continuity in the development of art from new contributions to the artistic sphere. Thirdly, in conjunction with methods and techniques, it aims to shape the student's holistic perception of music, encompassing various aspects of musical-intonational and auditory experience. The method of modeling the artistic-creative process is directed towards developing the child's creative potential, facilitating independent creative choices where the student, drawing upon musical experience, imagination, fantasy, and

intonation, composes, transforms, selects, creates, and interprets. The essence of the method of contrastive comparison lies in comparing contrasting works of the same genre, pieces with identical titles, contrasting works within the same mood (identifying nuances), intonations of music and language, and different interpretations of the same piece. The method of paired perception involves pairing each complex classical piece with a simple musical piece of a similar mood. The content of the simpler piece is thoroughly analyzed with the children, and only after they comprehend its mood is the «serious» piece proposed for listening. The application of the improvisation method broadens the student's horizons and provides an alternative for further musical development. The method of creating compositions aims to combine various forms of interaction with music in the performance of a single piece. The artistic context method is aimed at developing students' musical culture by going beyond the boundaries of music (referencing related forms of art, history, environment, specific life situations, etc.). The method of cross-listening is similar in content to the method of paired perception, with the difference that the teacher focuses not on combining simple and complex musical material but on combining the student's favorite music, which they consciously listen to daily, with the music performed in class. The goal of the method of musical accessibility is to introduce classical music to students with low motivation, who typically have little interest in music. The method of musical accompaniment is a variant of the improvisation method. If a student has basic improvisation skills or knows a few chords and their sequences, they can be offered an additional exercise to create their own musical accompaniment for any video sequence during class. The method of integration into the musical environment helps the student actively study music in which they have a particular interest. The goal of the method of musical actualization is to encourage students to explore the heritage of musical art through the analysis of music history.

The pedagogical conditions aimed at facilitating the effective process of developing the musical and aesthetic culture of students in children's music schools have been identified: motivating students to master musical and aesthetic culture as a priority quality of future musicians; application of interactive forms and methods of

developing musical and aesthetic culture of students in children's music schools; application of the «creating a success situation» technology in the educational environment of children's music schools.

The choice of the first pedagogical condition is associated with the realization that motivating students to master musical and aesthetic culture as a priority quality of future musicians stimulates interest in the investigated phenomenon, and musical-aesthetic culture acquires positive significance for students, evoking the need to acquire this characteristic.

The second pedagogical condition is based on the understanding that skillful utilization of not only traditional, proven methods but also new, interesting forms of organizing lessons and musical activities is a powerful stimulus for awakening children's cognitive activity and increasing their interest in learning as a whole. Their systematic use enhances motivation for learning, expands the range of specific knowledge in the field of music, and improves necessary practical skills.

Creating a situation of success in our research is a specially organized, purposeful, and deliberate strategy and tactic of the educator, combining necessary means that enable students to feel joy from their work, happiness from their academic achievements, and awaken feelings of self-worth. This becomes a source of inner strength for the student, creating energy to overcome difficulties and desire to learn, serving as a strong motivation for active work and contributing to the development of the student's dignity.

In the implementation process of the specified pedagogical conditions, the following were used: *Forms*: the course «World of Music»; music-art projects; creative debates; music-historical reconstructions; music brain-rings; quests. *Means*: technical equipment (computers, presentation equipment), educational and methodological complex (selection of necessary literature, reproductions, audio and video library, educational and methodological manuals, thematic course plan «World of Music», keeping a «Success Notebook»).

A schematic model of the specified process has been developed, which includes blocks (target, methodological, organizational-procedural, resultative); principles,

components, and criteria of the researched object, pedagogical conditions, methods, forms, and means of implementation aimed at achieving the set goal and their interrelations.

The experimental research on the development of musical-aesthetic culture of schoolchildren in the conditions of a children's music school was conducted through constative and formative experiments. For the constative experiment using the method of theoretical modeling, a criteria framework was developed, consisting of the following criteria and indicators: *volitional*: understanding the essence of beauty, art, artistic creativity; presence of diverse musical interests and needs, including individual preferences; desire for the development of musical-aesthetic and general culture. *Cognitive*: knowledge of the main facts of the history of domestic and foreign musical art; awareness of prominent phenomena in contemporary musical art; participation in artistic and creative activities. *Conative*: emotional response to the aesthetic aspects of life, art; aesthetic empathy; development of basic forms of aesthetic consciousness (feelings, tastes, ideals, needs). Levels of development of musical-aesthetic culture of schoolchildren were determined as follows: high (creative); adequate (reproductive-active); medium (exploratory); low (imitative).

The introduction of the formative experiment into the educational process of the children's music school, followed by quantitative and qualitative analysis of its results, confirmed the effectiveness of the proposed experimental methodology for the development of musical-aesthetic culture among schoolchildren in the conditions of the children's music school.

Therefore, for the first time in Ukrainian pedagogical science, a comprehensive study of the development of musical-aesthetic culture among schoolchildren in the context of the children's music school has been conducted. Specifically, the following was achieved: the state of development of the researched problem was identified; the structure of musical-aesthetic culture was developed, encompassing motivational-goal, substantive, and operational components; a methodology for forming the researched holistic formation was justified, including principles, methods, pedagogical conditions, forms, and means.

The experimental verification of the effectiveness of the proposed methodology for the development of musical-aesthetic culture among schoolchildren in the conditions of the children's music school was carried out.

Key words: development, culture, musical culture, musical-aesthetic culture, musical perception, creativity, students of the children's music school, extracurricular music education institutions.

List of author's publications

Research works

in which the main scientific results of the thesis are published

1. Lu Suo (2024). Pedagogical conditions for the development of pupils' musical and aesthetic culture. *Perspektyvy ta innovatsiyi nauky. Seriya «Pedahohika»*. №5(39). S.18–29.
2. Lu Suo (2024). Principles of development of musical and aesthetic culture of schoolchildren in the conditions of children's music school. *Perspektyvy ta innovatsiyi nauky. Seriya «Pedahohika»*. №4(38). S. 27–35.
3. Lu Suo (2024). Application of interactive forms and methods in the process of development of musical and aesthetic culture of schoolchildren in the conditions of children's music school. *Naukovi innovatsiyi ta peredovi tekhnolohiyi. Seriya «Pedahohika»*. №5(33). S. 961–969.

Research work which publishes the main scientific results

in international publications

4. Lu Suo (2024). Musical and aesthetic education: content and essence of basic concepts. *Modern engineering and innovative technologies*. Issue 31 / Part 3. S. 71–75.

Research works

which certify the approbation of the materials of the thesis

5. Lu Suo (2024). Mistse ta rol' muzychnoho mystetstva u protsesi rozvytku muzychno-estetychnoyi kul'tury shkolyariv v umovakh DMSH [The place and role of musical art in the development of musical and aesthetic culture of schoolchildren in the conditions of a children's music school]. *Stan, problemy ta*

perspektyvy rozvytku nauky, osvity ta tekhnolohiy: zbirnyk tez dopovidey mizhnarodnoyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi (ss. 26–28).

6. Lu Suo (2024). Structural components of musical and aesthetic culture of school children. *Scientific Collection «InterConf», (190): with the Proceedings of the 7th International Scientific and Practical Conference «Recent Scientific Investigation»* (ss. 51–57).
7. Lu Suo (2024). Special methods of development of musical and aesthetic culture of schoolchildren in the conditions of children's music school. *Problemy muzychnoho vykonavstva v umovakh suchasnoyi mystets'koyi osvity: zbirnyk tez dopovidey V mizhnarodnoyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi* (ss. 106–111).

ЗМІСТ

ВСТУП.....	21
РОЗДІЛ 1. НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ МУЗИЧНО-ЕСТЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ШКОЛЯРІВ В УМОВАХ ДМШ.....	29
1.1. Музично-естетична культура: сутність поняття та структура	29
1.2. Місце та роль музичного мистецтва у процесі розвитку музично-естетичної культури школярів в умовах ДМШ	49
1.3. Віковий аспект проблеми розвитку музично-естетичної культури школярів.....	66
Висновки до першого розділу.....	72
РОЗДІЛ 2. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ МУЗИЧНО-ЕСТЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ШКОЛЯРІВ В УМОВАХ ДМШ	75
2.1. Принципи та методи розвитку музично-естетичної культури школярів в умовах дитячої музичної школи	75
2.2. Педагогічні умови розвитку музично-естетичної культури школярів в умовах дитячої музичної школи	89
2.3. Модель розвитку музично-естетичної культури школярів в умовах ДМШ..	98
Висновки до другого розділу.....	102
РОЗДІЛ 3. ДОСЛІДНО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА РОБОТА З РОЗВИТКУ МУЗИЧНО-ЕСТЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ШКОЛЯРІВ В УМОВАХ ДИТЯЧОЇ МУЗИЧНОЇ ШКОЛИ.....	108
3.1. Констатувальний етап експерименту з розвитку музично-естетичної культури школярів в умовах ДМШ.....	108
3.2. Методика розвитку музично-естетичної культури школярів в умовах ДМШ.....	131
Висновки до третього розділу.....	165
ВИСНОВКИ.....	169
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	174
ДОДАТКИ.....	195